

ברכת חתנים

Furthermore there is a whole additional stage in the **מסקנת כלה** in the ברכת חתנים (aka **שבע ברכות**) without which they're still prohibited to each other.

מסקנות קטנות מסקנת כלה פרק א
הלכה א

כלה بلا ברכה אסורה לבולה ננדיה, מה נדה שלא טבלה אסורה לבולה, אף כלה بلا ברכה אסורה לבולה.
ומניין לברכת חתנים מן התורה, שנאמר ויברכו את רבקה ויאמר לה אחواتינו את הי לאלפי רבתה וירש זרעך
את שער שניאי. ומניין שאפלו אלמנה אסורה, שנאמר ויקח עשרה אנשיים מזקנינו העיר ויאמר שבו פה וישבו,
ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יי' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלהה אשר בנו שתיהם את
בית ישראל ועשה חיל באפרותה וקרא שם בבית לחם, ויהי ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר להודה מן הזרע אשר
יתן יי' לך מן הנערה הזאת.

تلמוד בבלי מסכת כתובות דף ז עמוד ב
תנו רבנן: מברכין ברכת חתנים בבית חתנים, ר' יהודה אומר: אף בבית האירושין מברכין אותה. אמר אבי:
וביהודה שני, מפני שמתייחד עמה

תוספות מסכת כתובות דף ז עמוד ב
רבי יהודה אומר אף בבית האירושין מברכין אותה מפני שמתייחד עמה - ואמרי' כלה بلا ברכה אסורה לבולה
נדיה ולפי שפעמים בא עליה שלא לשם חופה עושים בכך מתחלה כדי שתהא כלה בברכה.

חידושי הרמב"ן מסכת פסחים דף ז עמוד ב
וכן המנהג בברכת נשואין שאין מברכין אלא אחר שתכננו לחופה שאין אלו אלא ברכות תפלה ושבח, תדע שהרי
כל שבעה מברכין אותן, וכן נראה מהלכות גדולות, והרב ר' משה ז"ל (ש) אמר קודם הנשואין וכן דעתינו שהוא
חותפה ייחוד הוא ובעו' ראוייה לביאה והורי כלה بلا ברכה אסורה היא לבולה ננדיה, ולא מפני שהיא בכלל כל
המצות כלן מברך עליו עובר לעשייה.

מרדי כיידושין הගות מרדי פרק האיש מקדש רמז תקמה
ועוד דמסתבר דכלה بلا ברכה דעתרא הימן بلا חופה אלא דנקט بلا ברכה לפי שעושים ברכה בשעת נשואין

בית יוסףaben העזר סימן סב
ונשאל הרשב"א על עיר שאין בה עשרה בני אדם לברכת נשואין ואי אפשר להביעם שם מקום אחר והשיב ברכת
חתנים אינה בפחות מעשרה. ובכתביו מה"ר איסרלן (תרומות הדשן ח"ב) סימן ק"מ כתוב בשם תשובה המ"מוני
(תש"ו דש"יכי להל"י אישות ס"י יח) דאין ברכות מעכבות דיעבד דמסתברא דכלה بلا ברכה אסורה לבולה ננדיה
הימן بلا חופה אלא דנקט بلا ברכה לפי שעושים ברכה בשעת נשואין וכי תעלה על דעתך אם אין באמינה

עשרה שלא תנשא אשה משום דברכת חתנים בעשרה עד כאן לשונו. ואין דבריו נראין דמה טענה היא זו דין כי נמי שם אין שם עשרה שלא תנשא אשה ואין זה אלא כמカリח הדבר עצמו:

כליה بلا it **is** היתר חתן לכלה for (and why might it be necessary for) ברכות חתנים **without** (?)ברכה אסורה לבעה ננדה

רמב"ם הלכות אישות פרק י הלכה ג
צריך לברך ברכות חתנים בבית החתן **קדום הנישואין** והן שיש ברכות ואלו הן: ...

בית יוסףaben העזר סימן סב
ומ"ש רבינו קודם כניסה לחופה. כ"כ הרמב"ם בהלכות אישות (פ"י ה"ג) והטעם מבואר משום **דכל המצאות מברך**
עליהן עבר לעשיותן (פסחים ז) **והר"ן** כתוב בפרק קמא דפסחים (ד. ד"ה ולענין) ולענין ברכות **ניסיאין** נהגו שאין
մברכין אלא לאחר שתכנס לחופה **לפי שאין ברכות הללו אלא ברכות תפילה ושבח** תדע שהרי מברכין אותן כל
ז' וכן נראה מדברי בה"ג (הלכות גדלות ריש הל"ג כתובות) אבל הרמב"ם כתוב שצריך לברך אותן קודם נישואין וכן
דעת הרמב"ן ז"ל (פסחים ז: ד"ה והוא) ולא מפני שהיא בכלל מה שאמרו כל המצוות כולן מברך עליהם עובר
לשיותן שהרי אלו ברכות השבח הן **אלא מפני שחופה ייחודה הוא ובעינן ראוי לבייה וכלה بلا ברכה אסורה**
לבעה (ריש מסכת כליה) ע"ל:

רמב"ם הלכות אישות פרק י הלכה ז
המארס את האשה וברך ברכות חתנים ולא נתיחד עמה בביתה עדין ארוסה היא **שאין ברכות חתנים עשויה**
הנישואין אלא כניסה לחופה, אירוס וכנים לחופה **ולא ברכות חתנים הרי זו נשואה גמורה וחוזר ומברך**
אפילו אחר כמה ימים, ולא תנשא נדה עד שתטהר, ואין מברכין לה ברכות חתנים עד שתטהר, ואם עבר ונשא
וברך אינו חוזר ומברך.

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק ג מת
ולא נמצא צד התר למשgal רק ביחיד אשה ולישא אותה במפורסם... ומפני זה צוה לעשות מעשה אחר **שייחודה**
אלוי בו והוא האירוסין, **ושיפרסם הדבר והוא הנישואין**, **ויקח בזעם עשרה אנשים וגוי**, ופעמים שלא יהיה בינהה
הסכמה אהבה ושלום ולא יסודר עניין ביהם, והוותר לו לגורשה,

הר"ן על הר"י פ"ס מסכת פסחים דף ד עמוד א
ולענין ברכות נשואין נהגו שאין מברכין אלא לאחר שתכנס לחופה **לפי שאין ברכות הללו אלא ברכות תפילה ושבח**
תדע שהרי מברכין אותם כל ז' וכן נראה מדברי בעל הלכות גדלות אבל הרמב"ם ז"ל כתוב בפ"י מהלכות אישות
שצריך לברך אותן קודם נשואין וכן **דעת הרמב"ן ז"ל** ולא מפני שהיא בכלל מה שאמרו כל המצוות כולן מברך עליהם
עובר לשיותן שהרי אלו ברכות השבח הן **אלא מפני שחופה ייחודה היא ובעינן ראוי לבייה וכלה بلا ברכה**
אסורה לבעה ננדה:

תפקיד היין

טורaben העזר הלכותקידושין סימן סב

כתב הרמב"ם אם היה שם יין מביאין כוס של יין וمبرך על היין תחילת ומסדר כולן על הכווס ונמצא מברך ז' ברכות ויש מקומות שונים להביא הדס עם יין וمبرך על הדס אחר היין ואח"כ מברך ז' ברכות ור"ן כתוב אם הוא במקום שאין שם יין מצוי יקח צימוקים וישראל אותן ויסחוות בהם ויברך עליהם ואם לא נמצא צימוקים יברך על השכר שהכל דלא סגי בלא כסא אבל ברכת ארוסין אם לא נמצא יין ואפילו יש שם שכר מברך ללא כוס ברכת ארוסין דלאו מצוה מן המובהר הוא אבל ברכת חתנים שהיא ז' ברכות חייב לברך על הכווס בפ"ה או שהכל על השכר אם לא נמצא יין כל עיקר

הקדמת ברכת חתנים לקידושין

מגן אברהם סימן רז ס"ק ג ג (פמ"ג) (מחה"ש) שלא יפסיק - חתן וכלה שבאו ליאرس וליכנס לחופה מיד והחzon סבר שלא באו אלא ליכנס לחופה ובירך ברכת חתנים יברך שנית ברכת חתנים אחר ברכת ארוסין וקידושין (רא"מ ח"א ד'):

פתחי תשובה אבן העזר סימן סב (ד) על השכר - עבה"ט מ"ש אם בירך ב"ח כו' הרא"מ ח"א ס"י ד'. דברי הרא"מ אלו הובא במג"א בא"ח ס"י ר"ז סק"ג. ומ"ש ומדברי ריב"ש שנראה דא"צ לחזור ולברך ברכת חתנים. הרוא' בריב"ש שם יראה דאיו צריך לברך אף ברכת ארוסין וכן העתיק הכהנה"ג משמו ע"ש:

למה צריך עשרה?

تلמוד בבלי מסכת כתובות דף ז' עמוד ב תנאים: מני לברכת חתנים בעשרה? שנאמר: יקח עשרה אנשים מזקנין העיר ויאמר שבו פה. ורבנן אמרו: מהכא: במקהילות ברכו אלהים ה' ממוקור ישראל. ורב נחמן, בהאי קרא דרבנן אמרו מי דריש ביה? מיבער ליה LCDתニア, היה ר"מ אומר: מני שאפילו עוביין שבמען אמרו שירה על הים? שנאמר: במקהילות ברכו אלהים ה' ממוקור ישראל. ואידך? אם כן, למאי קרא מבטן, מיי ממוקור? על עסקי ממוקור.

שיטת מקובצת מסכת כתובות דף ז' עמוד ב גאוןיהם גופא אמר רב נחמן כו' מני לברכת חתנים בעשרה שנאמר יקח בועז עשרה אנשים. פ"י סתמא דמיילתא שלא כוכן אלא לברכת חתנים די משום עדים או קניין בתרי סגיא ליה הא לא כוכן אלא לברכה בלבד **ומפני דבר שבקדושה הוא לברך את השם כינס עשרה.** לשון הגאוןים ז"ל.

פסק ר"ד מסכת כתובות דף ח עמוד א פ"י תחילה מברך שהכל ברא לכבודו משום ברכת חתנים צריכה בעשרה כדל' במקהילות ברכו אלהים, **וכת' ברובם עפ' הדרת מלך**, וזה האסיפה היא על כבודו לברכו ברבים משום הכל מתחיל וمبرך שהכל ברא לכבודו, אחרי כן מברך יוצר האדם כנגד יצירה ראשונה שנבראה לבדו,

שאלותה דבר אחאי פרשת ח"י שרה שאלתא טז
ברם צריך חתן מהו שיכטרף לעשרה היכא דליך ביה עשרה דקה מחדן ליה {משמחים אותו} אינון לא קא מצטרף
או דילמא כיון דהוא נמי שייר בשמחה מצטרף ת"ש דאמר ר' יצחק א"ר יוחנן מברכין ברכת חתנים בעשרה וחתני
מן המניין

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מט
ולא נמצא צד התיר למשgal רק ביחיד אשה ולישא אותה במפורסם... ומפני זה צוה לעשות מעשה אחר **שייחדה**
אליו בו והוא האירוסין, ושיפרסם הדבר והוא הנושאין, ויקח בועז עשרה אנשיים וכו', ופעמים שלא יהיה ביניהם
הסכמה אהבה ושלום ולא יסודר עני ביתם, והותר לו לגורשה,

تلמוד בבלי מסכת מגילה דף כג עמוד ב
משנה. אין פורסין על שמע, ואין עוברין לפני התיבה, ואין נושאין את כפיהם, ואין קוריין בתורה, ואין מפטירין בנבי,
ואין עושים מעמד ומושב, ואין אומרים ברכבת אבלים ותנחותי אבלים, וברכבת חתנים, ואין מזמןין בשם פחות
מעשרה, ובקרקעות - תשעה וכלה, ואדם יוצא בהן.
גמרה. מנא הבני מייל? אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: דאמר קרא ונקדשתי בתוך בני ישראל - כל דבר
שבקדושה לא יהא פחות מעשרה. Mai משמע? - דתני רבי חייא: אתיא תור תור, כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני
ישראל, וכתיב התם הבדלו מתוך העדה, ואתיא עדה דכתיב התם עד מתי לעדה הרעה הזאת, מה להלן
עשרה - אף כאן עשרה.
ואין עושים מעמד ומושב פחות מעשרה, כיון דבעי למימר עמדו יקרים, עמודו! שבוי יקרים, שבוי! **בציר מעשרה לאו**
אורח ארעה. ואין אומרים ברכבת אבלים וברכת חתנים (וכו), Mai ברכת אבלים? - ברכת רחבה. דאמר רבי יצחק
אמר רבי יוחנן: ברכות אבלים בעשרה, ואין אבלים מן המניין. ברכות חתנים בעשרה - וחתנים מן המניין. ואין מזמןין
על המזון בשם פחות מעשרה (וכו), כיון דבעי למימר נברך לאלहינו - **בציר מעשרה לאו אורח ארעה.**

יחס בין ברכות חתנים בחופה וד' ימי משתנה

הר"ן על הר"י"ף מסכת פסחים דף ד עמוד א
ולעוני ברכות נשואין נהגו שאין מברכין אלא לאחר שתכנס לחופה לפי **שאין ברכות הללו אלא ברכות תפלה ושבת**
תדע שהרי מברכין אותם כל' ז' וכן נראה מדברי בעל הלכות גדולות אבל הרמב"ם ז"ל כתוב בפ"י מהלכות אישות
שצריך לברך אותן קודם ונשותין וכן דעת הרמב"ן ז"ל ולא מפני שהוא בא כלל מה שאמרו כל המצות יכול מברך עליהם
עובר לעשייתן שהרי אלו ברכות השבח הן אלא מפני שחופה ייחודה היא וביעיר ראייה לביאה וכליה ללא ברכה
אסורה לבולה כנדזה:

בבית חתנים מברכין ברכות חתנים אחר ארבע ברכות אלו **בכל סעודה וסעודה שאוכלים שם**, ואין מברכין ברכה זו לא עבדים ולא קטנים, עד כמה מברכין ברכה זו אם היה אלמן שנשא אלמנה מברכין אותה ביום ראשון בלבד, ואם בחור שנשא אלמנה או אלמן שנשא בתולה מברכין אותה כל שבעת ימי המשתה.

רמב"ם הלכות ברכות פרק ב הלכה 1

ברכה זו שימושיפין בבית חתנים היא ברכה אחרונה משבע ברכות של נישואין, במה דברים אמורים כשהוא האוכלין הם שעמדו בברכת נישואין ושמו הברכות אבל אם הוא האוכלין אחרים שלא שמו ברכות נישואין בשעת נישואין מברכין בשビルם אחר ברכת מזון שבע ברכות כדרך **שמברכין בשעת נישואין**, והוא שהוא עשרה וחתנים מן המניין.

רמב"ם הלכות ברכות פרק ב הלכה יא
ואלו הן שבע ברכות: ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם יוצר האדם, ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם שהכל בראש כבודו, ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בצלמו בדמות תבניתו והתקין לו ממנו עדי עד ברוך אתה יי' יוצר האדם, שוש תשיש ותגל עקרת בקבוץ בקיבו' בינה לתוכה בשמה ברוך יי' משמח ציון בבניה, שמח תשmach רעים ואהובים כשמי' יצריך בגין עדי מקדם ברוך אתה יי' משמח חתן וכלה, ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר ברא שzon וشمחה חתן וכלה גילה ורנה דיצה וחודה אהבה שלום ורעות מהרה יי' אלהינו ישבע עיר יהודה ובחוצות ירושלים קול שzon וקול שמחה קול חתן וכלה קול מצהילות חתנים [מחופתם] ונערם מגיננתם ברוך אתה יי' משמח חתן עם הכללה.

רמב"ם הלכות אישות פרק 1 הלכה ג

וציריך לברך ברכות חתן קודם הנישואין והן שש ברכות ואלו הן: ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם שהכל בראש כבודו. ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם יוצר האדם. ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בצלמו בדמות תבניתו והתקין לו ממנו עדי עד ברוך אתה יי' יוצר האדם. שוש תשיש ותגל עקרת בקבוץ בינה לתוכה ברוך אתה יי' משמח ציון בבניה. שמח תשmach רעים אהובים כשמי' יצריך בגין עדי מקדם ברוך אתה יי' משמח חתן וכלה. ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר ברא שzon וشمחה חתן וכלה גילה ורנה דיצה וחודה אהבה שלום ורעות מהרה יי' אלהינו ישבע עיר יהודה ובחוצות ירושלים קול שzon קול שמחה קול חתן קול כליה קול מצהילות חתנים מגיננתם ברוך אתה יי' משמח חתן עם הכללה.

הר"ן על הר"ף מסכת כתובות דף ג עמוד א ולידידי הici פירושא אי איכא פנימ' חדשות מברך כלהו לדידיהו כתחלת נשואין דמי ואי לא Mai דאמר רבן שבעה לברכה ליתא משומ' נשואין דלנישואין יומא סג' אלא לאפשר' שמחה בעלמא הוא דתקון הici הלך בששהימה במעונו ואשר ברא סג'

מי נחسب פנים חדשות, וכמה צריכים?

ומברcin אוטם כל ז' אחר אכילה והוא שיו שפנימ חדשות וכו' בפ"ק דכתובות (דף ז): ת"ר מברcin ברכבת חתנים כל שבעה אמר רב יהודה והוא שבאו פנימ חדשות ופירש"י והוא שבאו כל המשתה פנימ חדשות בכל יום שלא היו שם אטמול והוא שבאו **פנימ חדשות שלא אכלו עד עתה** אפילו היו שם בשעת החופה והרמב"ם כתוב בפ"ב מהלכות ברכות אם היו האוכלים אחרים שלא שמעו ברכבת נושאין מברכים **שבילים** אחר ברכבת המזון שבעה ברכות כדרך שمبرcin בשעת נושאין:

הר"ן על הר"ף מסכת כתובות פרק א - בתולה נשאת [המתחיל בדף א עמוד א]
ואף על פי שברכו בששי חוזרים ומברcin בשבת ואיין חששין לדעת אם יש שם פנימ חדשות לפי שי אפשר שלא יהיה בשבת אחד שלא היה אטמול

בית שמואל סימן סב ס"ק ז
ז אבל אם היו האוכלים וכו' - בבחור או בתולה אז מהני פ"ח כל ז' ואפילו אם רק אחד פנימ חדשות מברכים
שביליו כ"כ הר"ן וכ"כ ב"ח,

שו"ת רבי אברהם בן הרמב"ם סימן פו
השאלה החמשית מה שנוגע לפנימ חדשות בבית חתנים נראה מדבריהם שאתם חושבים שמה שאמרABA מארי
צ"ל בחבור והוא שייהו עשרה ענינו עד שייהו פנימ חדשות עשרה ורק אז יברכו שבע ברכות ברכות המזון. מי
שחוسب כך טועה. כי הוא צ"ל לא רצתה לומר בדבריו והוא שייהו עשרה אלא שהנאספים לברכה יהיו עשרה. יתרובנו
נא לדבריו צ"ל וחתנים מן המניין, וחתנים איןם פנימ חדשות. ככלו של דבר, בזמן שמתאספים עשרה לאכל בבית
חתנים, וגם כשהחתנים בכלל, מברכים ברכבת חתנים, ואם אין שם פנימ חדשות מברכים אשר ברא שנון ושמחה
וכו', ואם היו בכלל העשרה פנימ חדשות מברכים שבע ברכות.
ואולם גדר פנימ חדשות לפי מה שנמסר בשםABA מארי צ"ל בענין זה הוא **לא פחות משנים כי פנימ לשון רביהם**,
והפחות של רבים לפי ההלכה שנים, לאמրם צ"ל מיעוט רבים שניים, וכך הדבר מבואר מן החבור לאמרו צ"ל אבל
אם היו האוכלים אחרים וכו', ומובן אחרים רבים, ולכל הפחות שנים. וזולתABA מארי צ"ל סבורים שגם לו רק
אחד פנימ חדשות מברכים בגלו שבע ברכות, והוא צק"ל לא הסכימים לזה.